

LESSONS and CAROLS

zondag 17 december 2023, 16.00 uur
in de Oude Dorpskerk, Bunnik

Oecumenische viering van de
St. Barbaraparochie
en de
Protestantse Gemeente Bunnik

Projectkoor o.l.v. Jaap Boeschoten
orgel: Rinke Bodewits
piano: Wendy Bol

Lessons & Carols

'A Festival of Lessons and Carols' is een bijzondere viering, een voorbereiding op het feest van de geboorte van Christus, een bijna 100 jaar oude Engelse traditie. Het verhaal van de geboorte van Christus wordt verteld in korte lezingen (de *Lessons*). De eerste lezing begint bij het Scheppingsverhaal, een enkele profetie en later volgt het Kerstverhaal. Na elke lezing volgen een of twee liederen (*Carols*) door koor of samenzang met de aanwezigen. Na afloop drinken we traditiegetrouw koffie, thee of warme Glühwein met Christmas Cakes achter in de kerk. Zo kunnen we ons als gemeente/ parochie goed voorbereiden op het komende Kerstfeest.

Vertrouwd en nieuw

Het projectkoor rond de Bunnikse Cantorij zingt samen met de bezoekers bekende advents- en kerstliederen als 'Er is een kindeke geboren op aard', 'Nu zijt wellekome' en 'Stille nacht', soms in verrassende nieuwe harmonieën, maar altijd herkenbaar en goed mee te zingen.
Maar het koor laat ook prachtige nieuwe werken horen als 'Jesus Child' van John Rutter, dat met sprankelende tonen vol blijdschap de komst van het Kerstkind beschrijft. Of het meditatieve 'My Lord has come' van Will Todd waarin de diepe verwondering wordt weergegeven dat God een mensengestalte heeft aangenomen. Zelfs het bekende 'God rest you merry, gentlemen' krijgt in de bewerking van James Neal Koudelka een jazzy vertolking.
Tot slot zingen we allen uit volle borst het bekende 'Joy to the world' van Lowell Mason.
Ook al moet Kerst nog komen, we kunnen nu al vol vreugde jubelen dat Christus is geboren.

Jaap Boeschoten

Programma:

1In de kleinste stad van Juda – David Willcocks
Welkom, inleiding
1e Lezing: Genesis 3, 8 - 15 (zondeval)
2This is the truth sent from above - Bob Chilcott
2e Lezing: Jesaja 9, 1 - 5 (volk in duister - een kind geboren)
3LvK 125 O kom, o kom, Immanuel
3e Lezing: Lucas 1, 26 - 33 (aankondiging aan Maria)
4In the bleak midwinter – Harold Darke
4e Lezing: Lucas 2, 1 - 7 (geboorte Jezus)
5Er is een kindeke geboren – John Rutter
5e Lezing: Lucas 2, 8 - 14 (herders in het veld)
6Rise up, shepherd – John Rutter
7Christmas Night – John Rutter
6e Lezing: gedicht
8God rest you merry, gentlemen – James Neal Koudelka
9476 Nu zijt wellekome – Bernard Huijbers
7e Lezing: Lucas 2, 15 - 19 (herders in de stal)
10Jesus Child – John Rutter
11Lied 483: Stille nacht – Bob Chilcott
12Pastoral Symphony - G.F. Handel
13My Lord has come – Will Todd
8e Lezing: Johannes 1, 1 - 5 en 14
Afsluiting
14Joy to the world (extended arrangement) - John Rutter
15Fuga sopra il Magnificat (BWV 733) – Johann Sebastian Bach

A Festival of Lessons & Carols

Lied 498: In de kleinste stad van Juda
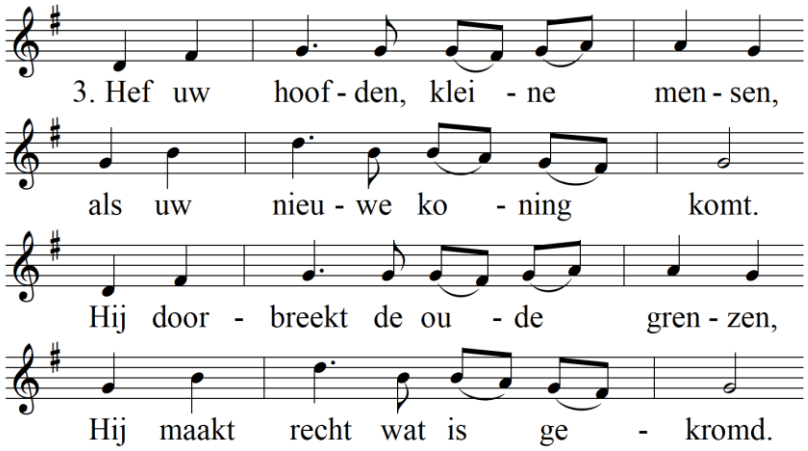
tekst Job Heeger (Zing het Woord 8) en Wonno Bleij (LB 498)
muziek H.J. Gauntlett (1805-1876); zetting David Willcocks (1919-2015)

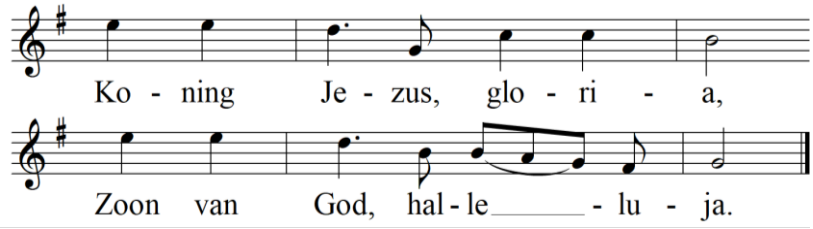
Met deze oude carol 'Once in royal David's city' begint elk jaar het meest beroemde Festival of Lessons & Carols in King's College, Cambridge. Een treble (jongenssopraan) zingt traditioneel het eerste couplet a capella, waarna het koor en de gemeente mee gaan zingen. Om de jongenssopranen van King's College Choir niet zenuwachtig te maken, wordt daar pas 20 minuten voor aanvang bekend gemaakt wie de solo mag zingen. We zingen het vanavond in het Nederlands op teksten van Job Heeger en Wonno Bleij en een sopraan van het koor neemt het eerste couplet voor haar rekening.

koor:
1.In de kleinste stad van Juda,
het geringe Bethlehem,
is geschied wat in de schriften
staat gesproken over Hem,
door wie God aan ons onthult
hoe de schepping wordt vervuld.

2.Wat de eeuwen door geloofd werd
neemt gestalte aan in Hem,
die ter wereld is gekomen
in een stal in Bethlehem.
En dit schamele begin
luidt de nieuwe toekomst in.

allen:

4.Trouw en goedheid zullen wonen
in het land dat Hij bemint.
Vorsten, heersers, machten, tronen
zullen buigen voor dit kind.
Koning Jezus, gloria,
Zoon van God, halleluja.

5. Zoals de getuigen meldden,
is het Kind van Bethlehem
van de vrede taal en teken,
loopt het leven uit op Hem.
En zo wordt ons openbaar:
Jezus maakt God voor ons waar.

Welkom en inleiding

1e lezing: Genesis 3, 8 – 13

This is the truth (1)

tekst traditional Engels, muziek Bob Chilcott (1955)

Deze Carol is gebaseerd op oude Engelse volksmuziek en kent verschillende melodieën. De tekst is gebaseerd op de gewoonte om met Carols langs de deuren te gaan en de zanger vraagt om hem niet de deur te wijzen omdat hij de oude waarheid komt vertellen dat God vanuit de hemel naar de aarde kwam. De tekst beschrijft verder de schepping van de mens, de zondeval waardoor de mens vervalt tot groot leed, maar ook Gods belofte dat Hij zijn Zoon zou sturen om de relatie tussen Hem en de mens te herstellen.

De donkere klanken van het orgel en de meditatieve melodie van het begin worden onderbroken door een onverwacht opklinken van 'Once in royal David's city' door één sopraan, het lied waarmee we deze middag zijn begonnen.

This is the truth sent from above
The truth of God, the God of love.
Therefore, don't turn me from the door,
but hearken all, both rich and poor.

Once in royal David's city,
stood a lowly cattleshed,
where a mother laid her baby
in a manger for his bed.
Mary was that mother mild,
Jesus Christ, her little child.

The first thing that I will relate
that God at first did man create.
The next thing which to you I tell
woman was made with him to dwell.

Thus we were heirs to endless woes
till God the Lord did interpose.
And so a promise soon did run:
that He'd redeem us by his Son.

*(Dit is de waarheid vanuit de hemel,
de waarheid van de God van liefde.
Stuur me daarom niet weg van je
deur, maar luister allen, arm en rijk.*

*Eens in de stad van David
stond een eenvoudige stal
waar een moeder haar kind legde
in een voederbak als wiegje.
Die moeder was Maria
en Jezus Christus haar kleine kind.*

*Het eerste dat ik je wil meedelen
is dat God de mens schiep.
Het volgende dat ik je vertel, is dat
de vrouw als metgezel werd gemaakt.*

*We werden erfgenamen van zonde
tot God de Heer tussenbeide kwam
en spoedig de belofte klonk:
Hij zal ons verlossen door zijn Zoon.)*

2e Lezing: Jesaja 9, 1-5
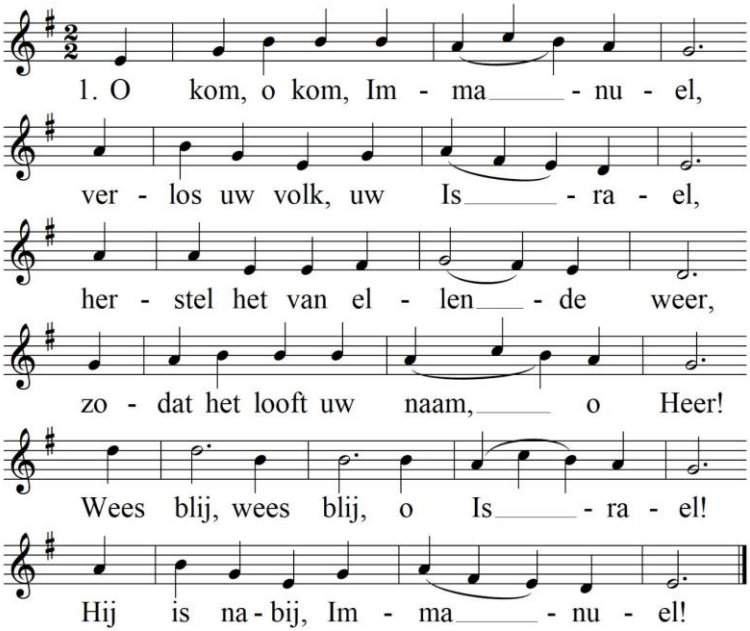
O kom, o kom Immanuël – LvK 125

tekst Willem Barnard (1920 - 2010) naar 'Veni, veni, Emmanuel, 12e eeuw
15e eeuwse Franse melodie; arr. David Willcocks / Adriaan Engels

Dit adventslied heeft oude wortels in het Getijdenboek, het liturgische boek voor dagelijkse gebedsdiensten in de kloosters. In de laatste volle week vóór kerst worden zeven 'O-antifonen' gezongen, zeven profetische aanroepingen met zeven Latijnse titels voor de Messias. De beginletters van deze zeven namen vormen in omgekeerde volgorde de spreuk 'Ero cras', wat betekent: 'morgen zal Ik er zijn'.
Een twaalfde-eeuwse dichter schreef deze zeven antifonen en Willem Barnard (1920-2010) maakte daar een Nederlandse bewerking van.
De melodie gaat vermoedelijk terug op een gregoriaanse wijs van rond 1500, 'Veni, veni, Immanuel', aangepast door de negentiende-eeuwse Britse theoloog en musicus Thomas Helmore (1811-1890). Zo werd het in Engeland een populair adventslied.

Voor het Nieuwe Liedboek maakte Willem Barnard een nieuwe bewerking van alle 7 coupletten, maar vandaag zingen we de bekende versie die in het Liedboek van 1973 stond.

allen:

mannen:
2.O kom, Gij wortel Isaï,
verlos ons van de tyrannie,
van alle goden dezer eeuw,
o Herder, sla de boze leeuw.
*allen:*Weest blij, weest blij, o Israël!
Hij is nabij, Immanuël!

vrouwen:
3. O kom, o kom, Gij Oriënt,
en maak uw licht alom bekend;
verjaag de nacht van nood en dood,
wij groeten reeds uw morgenrood.
*allen:*Weest blij, weest blij, o Israël!
Hij is nabij, Immanuël!

koor:
4. O kom, Gij sleutel Davids, kom
en open ons het heiligdom;
dat wij betreden uwe poort,
Jeruzalem, o vredesoord!
Weest blij, weest blij, o Israël!
Hij is nabij, Immanuël!

*allen:*O kom, die onze Heerser zijt,
in wolk en vuur en majesteit.
O Adonai die spreekt met macht,
verbreek het duister van de nacht.
Weest blij, weest blij, o Israël!
Hij is nabij, Immanuël!

3e Lezing: Lucas 1, 26 - 35 en 38

In the bleak midwinter

tekst Christina Rosetti (1830 - 1894)
muziek Harold Darke (1888 – 1976)

De tekst van deze carol is gebaseerd op een gedicht van Christina Rosetti uit 1872. In 1906 componeerde Gustav Holst een melodie voor dit gedicht en verscheen het lied in The English Hymnal. In 1909 schreef Harold Darke een meer complexe melodie voor koor die goed past bij het onregelmatige metrum van het gedicht. Elk couplet is net een beetje anders, hij plaatst er een delicate orgelpartij onder en laat twee coupletten zingen door een solo(-groep). Deze populaire versie wordt veel gezongen door King's College Choir, waar Darke tijdens WOII dirigent was.
In het eerste couplet beschrijft de dichter de omstandigheden waarin Jezus wordt geboren, in het tweede de verschillende manieren waarop God in de wereld komt, het derde de eenvoudige omstandigheden waarin het Kind wordt geboren, terwijl het vierde couplet een bezinnende houding van de lezer weergeeft.

In the bleak mid-winter	*Midden in de gure winter*
frosty wind made moan;	*huilt de ijzige wind.*
Earth stood hard as iron,	*De aarde is hard als ijzer*
water like a stone;	*en water is als een steen.*
Snow had fallen, snow on snow,	*Sneeuw was gevallen,*

Snow on snow, In the bleak mid-winter long ago.	*sneeuw laag op sneeuwlaag,* *in die ijzige winter lang geleden.*
Our God, heaven cannot hold Him nor earth sustain, heaven and earth shall flee away when He comes to reign: In the bleak mid-winter a stable-place sufficed the Lord God Almighty Jesus Christ.	*De hemel kon onze God niet tegenhouden,* *en de aarde hem niet ondersteunen.* *Maar hemel en aarde zullen wegvluchten* *als Hij komt om te heersen.* *In die ijzige midwinter* *was een stal al voldoende* *voor de almachtige God, Jezus Christus.*
Enough for Him, whom cherubim worship night and day, a breastful of milk and a mangerful of hay; Enough for Him, whom angels fall down before, the ox and ass and camel which adore.	*Dat was voldoende voor Hem* *die engelen dag en nacht aanbidden:* *een beetje moedermelk* *en een voederbak met hooi.* *Voldoende voor Hem, voor wie* *engelen neerbuigen,* *de os, ezel en kameel* *ook zij aanbidden Hem.*
What can I give Him, poor as I am? If I were a shepherd I would bring a lamb; If I were a wise man I would do my part, Yet what I can I give Him, give my heart.	*Wat kan ik Hem nou schenken,* *want ik ben maar arm?* *Als ik een herder was,* *zou ik Hem een lammetje brengen.* *Als ik een wijze was,* *zou ik mijn deel bijdragen.* *Maar wat ik Hem wel kan geven:* *ik geef Hem mijn hart.*

4e Lezing: Lucas 2, 1 - 7

Er is een Kindeke geboren op aard'

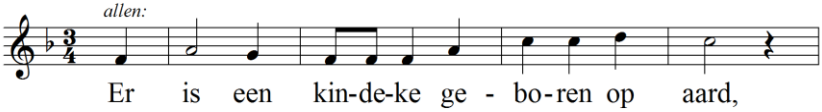
tekst en muziek: Vlaams kerstlied, zetting: John Rutter (1945)

Dit oude kerstliedje uit de Lage Landen laat afwisselend een solist of (kleine) groep en de hele gemeente zingen. Doordat de melodie en tekst precies worden herhaald kon dit ook door mensen die niet konden lezen eenvoudig worden meegezongen. De beroemde Engelse componist John Rutter maakte een bewerking voor piano en koor, die helemaal recht doet aan de eenvoud van het lied, inclusief de herhalingen. De piano speelt echter een partij die vooral uit tweedelige accenten bestaat, terwijl

de melodie driedelig is. Daardoor ontstaat er een bijzondere wisselwerking met verschillende accenten. Aan het eind, bij de laatste herhaling verandert het karakter snel en wordt de wens: 'Een zalig nieuwjaar!' steeds uitbundiger gezongen door het koor, waarna plotseling de piano weer terugkeert naar de oorspronkelijke ingetogen sfeer en het lied afmaakt.

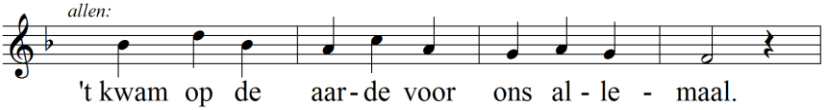
koor: Er is een Kindeke geboren op aard',

allen:

koor: 't Kwam op de aarde voor ons allemaal.

allen:

2.'t Kwam op de aarde en 't had er geen huis, (2x)
't Kwam op de aarde en 't droeg al zijn kruis. (2x)

3. Er is een Kindeke geboren in 't strooi, (2x)
't Lag in een kribbe, gedekt met wat hooi. (2x)

4. 't Kwam op de aarde voor ons allegaar, (2x)
En 't wenst ons allen een zalig Nieuwjaar. (2x)

5e lezing: Lucas 2, 8 – 14

Rise up, shepherd, and follow

tekst en melodie traditional Negro Spiritual
bewerking voor koor door John Rutter (1945)

De tekst van deze oude spiritual verscheen in 1891 als onderdeel van een verhaal 'Christmas Gifts' door Ruth McEnery Stuart (1852 – 1917). Het verhaal speelt zich af op een suikerplantage in Louisiana en beschrijft een groep slaven die zingt voor hun meester. De melodie is opgeschreven door Kate Douglas Wiggin (1856 – 1923) met de opmerking 'te zingen op de manier van een plantage-melodie'. Of het een echt bestaande melodie van de plantages was, of alleen maar gecomponeerd 'in de stijl van', weten we niet.

In de tekst worden de herders opgeroepen om in beweging te komen, op te staan, hun kudde schapen achter te laten en de ster te volgen naar de geboorteplek van hun Redder. Het is opvallend dat er sprake is van het volgen van een ster, dat we kennen van het verhaal van de drie wijzen uit Matteüs, en de herders uit Lucas-evangelie. Dit samenvoegen van verschillende verhalen is misschien niet helemaal strikt volgens de Bijbelse verhalen, maar heeft niet voorkomen dat dit nu een populaire Carol is geworden.
John Rutter heeft er op zijn manier een vrolijke spiritual van gemaakt, die het karakter van een plantagelied heeft behouden.

Rise up, follow the star!	*Sta op,* *volg de ster!*
There's a star in the east on Christmas morn, Rise up, shepherd, and follow; It will lead to the place where the Saviour's born, Rise up, shepherd, and follow; Leave your flocks and leave your lambs, Rise up, shepherd, and follow; Leave your sheep and leave your rams; Rise up, shepherd, and follow.	*Er staat een ster in oosten* *op Kerstmorgen!* *Sta op, herders en volg hem!* *Die brengt je naar de plek* *waar de Redder is geboren,* *Sta op, herders en volg hem!* *Laat je kudden lammeren achter,* *Sta op, herders en volg hem!* *Laat je schapen en rammen achter,* *Sta op, herders en volg hem!*
Follow, follow; Rise up, shepherd, and follow; Follow the star of Bethlehem; Rise up, shepherd, and follow.	*Volg, volg hem!* *Sta op, herders en volg hem!* *Volg die ster van Bethlehem,* *Sta op, herders en volg hem!*
If you take good heed to the angel's word; Rise up, shepherd, and follow; You'll forget your flock, you'll forget your herd; Rise up, shepherd, and follow; Leave your flocks and leave your lambs, Rise up, shepherd, and follow; Leave your sheep and leave your rams; Rise up, shepherd, and follow.	*Als je goed luistert* *naar het woord van de engel,* *Sta op, herders en volg hem!* *Dan vergeet je je vee,* *dan vergeet je je kudde,* *Sta op, herders en volg hem!* *Laat je kudden lammeren achter,* *Sta op, herders en volg hem!* *Laat je schapen en rammen achter,* *Sta op, herders en volg hem!*
Follow the star!	*Volg de ster!*

Christmas Night

tekst en zetting John Rutter

De melodie van deze romantische Carol komt uit een Franse boek, 'Arbeau's Orchésographie' uit 1588. Het is een verhandeling over dansen met een aantal vrolijke melodieën, waarvan er één (de 'Branle de l'official') wereldberoemd is geworden als het kerstliedje 'Ding dong! merrily on high'. De melodie van de carol 'Christmas Night' (de 'Branle de Poitou' in Arbeau's verhandeling) is ook gebruikt in Peter Warlocks 'Capriol Suite' voor strijkorkest. De woorden zijn speciaal voor deze zoete melodie geschreven door de componist John Rutter.
De inleidende maten en de tussenspelen tussen de coupletten zijn eigenlijk een simpele herhaling van de melodie. In het eerste couplet bezingen de vrouwen in tedere bewoordingen het licht dat verschijnt bij de geboorte van Jezus. In het tweede bezingen de mannen de komst van de herders en de wijzen. In het vierstemmige 3e couplet bezingen de engelen het wonder van de komst God op aarde. Het vierde couplet is een zoet wiegeliedje. In het vijfde couplet barst de lofzang los. Dan kan de gemeente instemmen met de melodie die ze al vier keer heeft gehoord. Het koor zingt daar een vierstemmige tegenmelodie tegenin.

Softly through the winter's	*Zachtjes schijnt een licht*
darkness shines a light,	*door het winterse duister,*
Clear and still in Bethlehem	*helder en stil in Bethlehem*
on Christmas Night	*deze kerstnacht*
Round the stable	*rond de stal*
where a virgin mother mild	*waar een jonge moeder*
Watches over Jesus Christ	*over het heilige*
the holy child.	*kindje Jezus waakt.*
Shepherds kneel	*Herders knielen*
in adoration by his bed;	*vol aanbidding bij zijn bedje,*
Seraphim in glory	*engelen cirkelen*
hover round his head.	*vol lof rond zijn hoofd.*
Wise men, guided by	*Wijze mannen,*
the leading of a star,	*geleid door een ster,*
Bring him gifts	*geven hem kostbare*
of precious treasure from afar.	*geschenken van ver weg.*
Choirs of angels sing	*Engelenkoren bezingen*
to greet his wondrous birth:	*zijn bijzondere geboorte:*
Christ our Lord in human form	*Christus de Heer,*
comes down to earth.	*komt als mens op aarde.*
'Glory to God in highest heav'n'	*'Eer aan God in de hoge',*

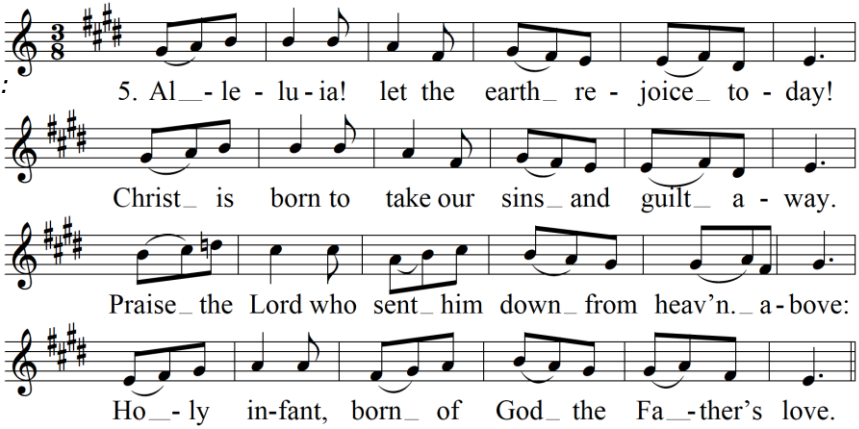
their joyful strain.
'Peace on earth, goodwill to men'
the glad refrain.

Lullaby! the child lies
sleeping: sing lullaby!
Safe in Mary's tender keeping:
sing lullaby!
Guardian angels keep their watch
till break of day;
Lullaby! sweet Jesus
sleeps among the hay.

klinkt hun vreugdevol lied,
'Vrede op aarde, voor mensen
van goede wil' is hun refrein.

'Slaap zacht', het kind ligt rustig,
zing een slaapliedje.
Veilig in de armen van Maria,
zing een slaapliedje!
Engelen houden de wacht
tot de vroege morgen.
'Slaap zacht!', kleine Jezus
slaapt in het hooi.

allen:

(Halleluja!, laat de aarde vandaag blij zijn!
Christus is geboren om onze zonden weg te nemen.
Prijs de Heer die Hem van de hemel naar de aarde zond.
Heilig kindje, geboren uit God, door de liefde van de Vader.)

6e lezing: Gedicht

God rest you merry, gentlemen

Traditional English Carol; zetting James Neal Koudelka

Dit is een van de oudste nog bestaande Christmas Carols, uit de 16e eeuw of al eerder. Het is een vrolijk kerstlied, dat vrij snel gezongen moet worden, al staat de melodie in mineur. In het toneelstuk 'A Christmas Carol' van Charles Dickens wordt verteld dat de vrek Scrooge bij het horen van de eerste regels van dit vrolijke lied zijn meetlat met zoveel woede pakte dat de zanger bij de deur verschrikt wegvluchtte en een gat in de mist achterliet. De eerste regel betekent zoveel als 'God voorziet u van vrede, heren'. Let op de plaats van de komma!
Vandaag zingt het koor een vrolijke, jazzy bewerking van de Amerikaan James Neal Koudelka, met een pittige pianobegeleiding en spannende contrapuntische vocale partijen met veel dynamische verschillen.

God rest you merry, gentlemen,
let nothing you dismay
Remember Christ, our Saviour was
born was born on Christmas day,
to save us all from Satan's power,
when we were gone astray.
O tidings of comfort and joy.

In Bethlehem, in Jewry
this blessed babe was born
And laid within a manger
upon this blessed morn
To which his mother Mary
did nothing take in scorn.
O tidings of comfort and joy.

From God our Heavenly Father
a blessed angel came,
and unto certain shepherds
brought tidings of the same,
how that in Bethlehem
was born the Son of God by name.
O tidings of comfort and joy.

The Shepherds at those tidings
rejoiced much in mind,
and left their flocks a-feeding
in tempest, storm and wind,

God zij met u, mijne heren,
laat niets u verontrusten
Vergeet niet dat Christus, onze Verlosser
werd geboren op deze kerstdag,
om ons allen te redden van Satans macht,
toen we afgedwaald waren.
O tijding van troost en vreugde.

In Bethlehem, in Juda
werd dit gezegende kind geboren
en in een kribbe gelegd
op deze gezegende morgen
Waar zijn moeder Maria
zich niet te laag voor voelde.
O tijding van troost en vreugde.

Van God, onze hemelse Vader,
kwam een gezegende engel,
en aan een aantal herders
bracht hij dit nieuws:
dat in Bethlehem
de Zoon van God geboren is.
O tijding van troost en vreugde.

De herders werden heel blij
toen ze dit bericht hoorden
en lieten hun kudden achter
in kou, storm en wind,
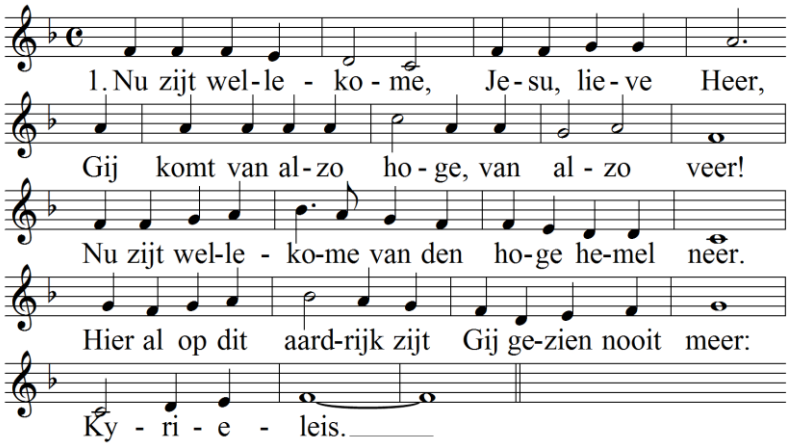
and went to Bethlehem straightway, the Son of God to find. O tidings of comfort and joy.	en ze gingen naar Bethlehem en vonden daar de Zoon van God. O tijding van troost en vreugde.

Lied 476 - Nu zijt wellekome

tekst en melodie: 11e en 16e eeuw, bewerking: Bernard Huijbers (1922-2003)

Er wordt wel beweerd dat dit lied het oudste loflied op de geboorte van Jezus in de volkstaal is dat we kennen. Hoewel de oudste versie die wij nu hebben stamt uit 1621, moet het lied al eeuwen eerder zijn ontstaan, misschien wel voor het jaar 1000. Het refrein 'kyrie eleis' is ook een zeer oud liturgisch element. In de tekst komen nog veel oude zinswendingen en woorden voor, maar we moeten niet denken dat we een Middeleeuws lied zingen. Daarvoor is de huidige tekst te veel gefatsoeneerd en aangepast aan onze modernere taal. Toch voelen we aan het hele lied dat het zeer oude wortels heeft.
De bewerking van Bernard Huijbers heeft voor elk van de vier coupletten een andere zetting. Telkens zingt een van de koorpartijen met het volk mee en cirkelen de andere stemmen om de melodie heen, soms met een twee maal zo langzame melodie. In couplet vier zingen alleen de bassen nog de melodie en jubelt de rest van het koor: 'Kyrie eleis!'

allen:

2.Christe, kyrieleison, laat ons zingen blij,
Daarmee'd ook onze leisen beginnen vrij.
Jezus is geboren op de heilige Kerstnacht
Van een Maged reine, die hoog moet zijn geacht. Kyriëleis.

3.D'herders op den velde hoorden een nieuw lied
(Dat Jezus was geboren, zij wisten 't niet)
Gaat aan geender straten en gij zult Hem vinden klaar;
Bethlem is de stede, daar 't is geschied voorwaar.
Kyriëleis.

4.D' heilige drie koon'gen uit zo verre land,
Zij zochten onze Here met offerand.
Z'offerden ootmoedelijk myrrh', wierook ende goud
T'eren van dat Kinde, dat alle ding behoudt.
Kyriëleis.

7e lezing: Lucas 2, 15 - 19

Jesus Child

tekst en muziek John Rutter

Dit lied heeft een heel andere sfeer dan de liefelijke slaapliedjes en de Carols over sneeuw en ijs, waarmee we vooral ons eigen klimaat aanduiden in plaats van dat van Israël bij de geboorte van Jezus. Het ritme en het gevoel van deze Carol is meer Caraïbisch dan West-Europees. De woorden alleen al klinken swingend en het refrein met zijn oproepen aan 'brothers and sisters' zijn meer een gospel dan een kerstlied. De (lastige) pianopartij stimuleert het puntig en ritmisch zingen. Daarmee is dit qua sfeer een bijzonder kerstlied, dat straalt van blijdschap en enthousiasme en met zijn swingende ritme de toehoorders moeilijk stil kan laten zitten.

Have you heard the story	*Ken jij het verhaal*
that they're telling 'bout Bethlehem,	*over Bethlehem,*
Have you heard the story	*Ken jij dat verhaal*
of the Jesus child?	*van het kindje Jezus?*
How he came from heaven	*Hoe Hij uit de hemel kwam*
and was born in a manger bed?	*en in een kribbe geboren werd?*
Mary was his virgin mother	*Mary was zijn jonge moeder,*
pure and mild.	*zuiver en teer.*
Sing alleluia, brothers,	*Zing halleluja, broeders,*
sing alleluja, sisters.	*zing halleluja zusters.*
Worship the Jesus child	*Aanbid het kindje Jezus*
and praise his mother mild.	*en loof zijn lieve moeder.*

'Glory to God on high!'
the angel hosts above are singing.
Listen to the story
of the Jesus child.

Have you heard the story
of the poor humble shepherd men,
sitting on the hillside
with their flocks at night?
Suddenly the angel tells them:
'Hurry to Bethlehem,
go and find the Jesus child,
the world's new light.'

Jesus child, lying at Bethlehem,
sleeping safe at Mary's knee,
Save my soul and bring me
to paradise,
Let me join the angels
singing glory to thee.

Have you heard the story
of the kings from the orient,
Following the star that's shining
over his head?
Offering their precious gifts
of gold, myrrh and frankincense,
Kneeling with the ox and ass
before his bed?

Brothers, let us celebrate
the birth of the Jesus child,
Sisters, come and welcome him,
the new-born King;
Praise the Lord who sent him down
from heaven at Christmas time;
Young and old and rich and poor,
his praises sing.

'Eer aan God in de hoge!'
zingen de engelenkoren daarboven.
Luister naar het verhaal
van kind Jezus.

Ken jij het verhaal
van die arme simpele herders,
die op de hellingen zaten,
's nachts bij hun kudde?
Plotseling zegt een engel hen:
'Ga snel naar Bethlehem,
vind daar het kind Jezus,
het nieuwe Licht van de wereld!'

Kindje Jezus, je ligt in Bethlehem,
slaapt, veilig op Maria's schoot.
Red mijn ziel en breng mij
naar het paradijs,
laat me samen met de engelen
U lof toe zingen.

Ken je het verhaal van
de koningen uit het Oosten,
die de ster volgden die
boven hun hoofd straalde?
Ze gaven dure geschenken,
goud mirre en wierook,
ze knielden samen met os en ezel
bij zijn bedje.
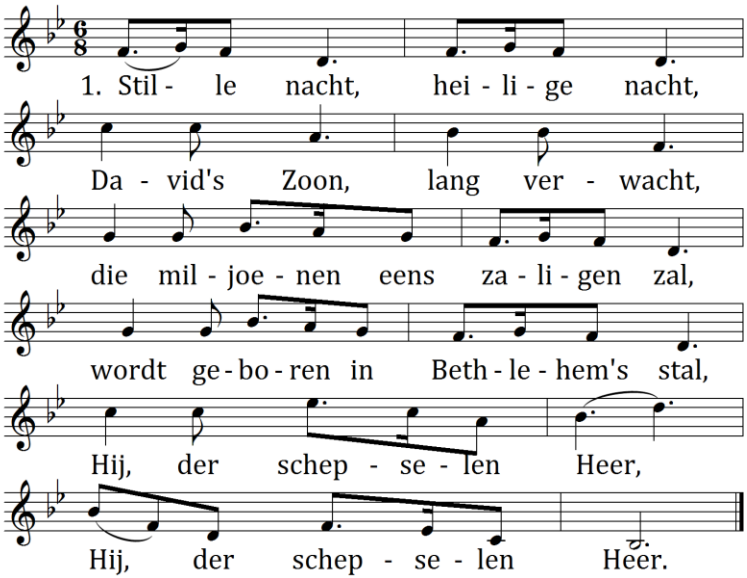
Broeders, laten we de geboorte
van dit Jezus kind vieren.
Zusters, heet hem welkom,
die pasgeboren Koning.
Loof de Heer die hem vanuit de hemel
naar de aarde stuurde met Kerst.
jong en oud en rijk en arm,
laten we hem prijzen en zingen:

Lied 483: Stille nacht

tekst Johannes Yserinkhuysen (1858-1935)
melodie Franz Gruber 1818; zetting Bob Chilcott (1955)

Het kerstlied bij uitstek, dit ' Stille nacht, heilige nacht', uit Salzburgerland. Oorspronkelijk in het Duits geschreven door Joseph Mohr (1792-1848). Franz Gruber (1787–1863) schreef de melodie voor de kerstviering in de St. Nikolauskirche in Oberndorf (Oostenrijk), waar het werd uitgevoerd met gitaarbegeleiding, volgens een oud verhaal omdat de balg van het orgel door muizen was aangevreten. Overigens: volgens sommigen zou deze wijs al lang vergeten zijn, als niet 36 jaar later de dirigent van de koninklijke hofkapel te Berlijn in de mening verkeerd had, dat zij door Michael Haydn gecomponeerd was.
Bob Chilcott (b. 1955) heeft een spannende zetting gemaakt van dit dierbare lied, waarbij het tweede couplet door het koor in close harmony wordt gezongen.

allen:

koor:
2.Hulploos kind, heilig kind,
dat zo trouw zondaars mint,
ook voor mij hebt Ge U rijkdom ontzegd,
wordt Ge op stro en in doeken gelegd.
Leer me U danken daarvoor.
Leer me U danken daarvoor.

allen:
3.Stille nacht, heilige nacht!
Vrede en heil, wordt gebracht
aan een wereld, verloren in schuld;
Gods belofte wordt heerlijk vervuld.
Amen, Gode zij eer!
Amen, Gode zij eer!

Pastoral Symphony – 'Pifa'

George Frederic Handel (1685 – 1759)

Midden in zijn wereldberoemde koorwerk The Messiah, klinkt ineens een kort en ongekunsteld stukje muziek in 12/8 maat, dat dient om de scène van de 'Herders die in het veld vertoeven' te introduceren. Handel noemt het 'Pifa', waarschijnlijk een aanduiding van de 'herdersfluit'. Men vermoedt dat de muziek uit een oudere bron stamt. Hij 'leende' wel vaker muziek als die hem goed genoeg leek om zelf te gebruiken, een niet ongebruikelijke werkwijze van onze componist. We kennen twee 17de eeuwse uitgaven waarin deze melodie voorkomt. Waarschijnlijk heeft Handel tijdens zijn bezoek aan Rome met Kerstmis de boeren zo'n air horen spelen in de straten van Rome, en heeft hij het idee opgeslagen voor toekomstig gebruik.
In eerste instantie bestond het uit alleen het eerste deel, het tweede deel werd toegevoegd op een strookje papier dat in de originele handschrift was geplakt. Deze kleine 'Pastorale Symfonie', zoals het werk is gaan heten, is alleen geschreven voor strijkers, met een derde vioolpartij die vreemd genoeg vaak is weggelaten. In een muziekstuk dat bedoeld is om het spelen van 'Pifferari' (herdersfluiten) voor te stellen, is het vreemd dat Händel de melodie niet aan de fluiten, of tenminste aan zijn favoriete instrument, de 'hautboy' (hobo), heeft gegeven.
Vandaag horen wij het werk uitgevoerd door orgel en twee fluiten, waarbij de tweede fluit de, vaak weggelaten, derde vioolpartij speelt.

My Lord has come

Will Todd (b. 1970)

Een schitterend meditatief koorwerk waarin de verwondering wordt weergegeven dat de grote God naar de mensen is toegekomen en zelf mens werd: het wonder van Kerst.
Op een lopen kwint van de mannen beginnen de vrouwenstemmen te zingen over de herders, die, geroepen door de engelen, naar een eenvoudige stal kwamen. Ze zingen dan verwonderd: Mijn Heer is gekomen'. Daarna zingen de mannen hetzelfde over de

wijzen. In een climax jubelt het hele koor dat liefde ons zal bewaren, koesteren en door het leven leiden. Er is niets meer nodig dan de liefde in deze stal, want, o wonder: 'Mijn Heer is gekomen'!
Will Todd schrijft over dit werk: 'In de zomer van 2010 was Oxford University Press op zoek naar materiaal voor een nieuw Carols for Choirs boek om te vieren dat het 50 jaar geleden was dat 'Carols for Choirs 1' voor het eerst werd gepubliceerd. Ik was erg blij dat mijn kerstlied 'My Lord has come' door de huidige redacteuren Bob Chilcott en David Blackwell was uitgekozen om in de nieuwe editie te worden opgenomen. Zo'n spannend moment, want ik heb prachtige herinneringen aan het zingen van muziek uit de eerdere Carols for Choirs boeken in mijn jonge jaren.'

Shepherds called by angels, Called by love and angels. No place for them but a stable. My Lord has come!	*Herders. door engelen geroepen,* *geroepen door liefde en engelen.* *Geen andere plek voor hen dan een stal.* *Mijn Heer is gekomen!*
Sages searching for stars, Searching for love in heaven. No place for them but a stable. My Lord has come!	*Wijzen zoekend naar sterren,* *zoekend naar liefde in de sterren.* *Voor hen geen ander plek dan een stal.* *Mijn Heer is gekomen!*
His love will hold me! His love will cherish me. Love will cradle me, Lead me to see Him.	*Zijn liefde houdt mij vast!* *zijn liefde koestert mij!* *Liefde zal me wiegen,* *brengt me Hem te zien.*
Sages and shepherds and angels. No place fot them but a stable. No place for me but a stable. My Lord has come!	*wijzen en herders en engelen:* *Geen andere plek voor hen dan een stal.* *Geen andere plek voor mij dan een stal.* *Mijn Heer is er nu!*

8e lezing: Johannes 1, 1 - 5 en 14

Afsluiting

Joy to the world

tekst Isaac Watts (1674 – 1748)
muziek: Lowell Mason (1792 – 1872)

In 1719 schreef de Engelse predikant Isaac Watts een christelijke bewerking van psalm 98. In het 1e en 2e couplet beschrijft Watts de vreugde van aarde en hemel over de komst van Christus. Couplet 3 is een tekstueel uitstapje dat verwijst naar Genesis 3, 17 – 19, waarin hij Christus' overwinning op de zondeval beschrijft. Dit couplet wordt wel vaker weggelaten. Het vierde couplet gaat over de Christus' vreugdevolle heerschappij over de landen en naties.
Het lied is de eerste eeuwen op diverse melodieën gezongen, maar de melodie die wij nu kennen is van de toen bekende en beroemde Amerikaanse componist Lowell Mason. Hij noemde de melodie 'Antioch' en schreef erbij 'naar Handel'. Inderdaad komt een aantal noten overeen met werken uit 'The Messiah'. Mason was een groot bewonderaar van Handel en hij zal misschien geprobeerd hebben zijn melodie op deze manier meer geaccepteerd te krijgen. Hoewel er dus wel enige gelijkenis te vinden is, zijn de geleerden het er wel over eens dat melodie niet van Handel zelf is, maar van Mason.
John Rutter heeft er een 'extended arrangement' voor gemaakt met een virtuose orgelpartij. Ieder kan deze bekende melodie meezingen. Het afwijkende 3e couplet heeft hij ook een andere toonsoort en een meer barok-achtige melodie gegeven en wordt door het koor gezongen. Het vierde couplet komt dan weer terug op de vertrouwde melodie en kan weer door allen worden meegezongen.

Joy to the world! the Lord is come; Let Earth receive her King; Let every heart prepare him room, and heaven and nature sing,	*Jubel het uit. De Heer is hier;* *ontvang het koningskind!* *Als redder van de aarde* *geeft Hij het leven waarde.* *en hemel en aarde, zing!*
Joy to the world! the Saviour reigns; Let men their songs employ; While fields and floods, rocks, hills, and plains repeat the sounding joy.	*Jubel het uit. De Heer regeert;* *wees blij, verhef je stem!* *Zing als de schepping juicht,* *aanbiddend voor Hem buigt* *een vreugdelied voor Hem.*
No more let sins and sorrows grow, nor thorns infest the ground; He comes to make His blessings flow far as the curse is found.	*Laat zonde niet verder toenemen,* *noch doorns de grond teisteren.* *Hij komt zijn zegen uitstorten,* *zover als de vloek maar reikt.*

He rules the world with truth and grace, and makes the nations prove The glories of His righteousness, and wonders of His love.	*Zijn koningschap zal eeuwig zijn,* *rechtvaardig en vol kracht!* *Laat ieder volk op aarde* *zijn heerlijkheid ervaren;* *de liefde die Hij bracht.*

(Wij nodigen u uit om te luisteren naar het afsluitende orgelspel van onze organist. Als u toch echt nu al moet vertrekken, wilt u dat dan in stilte doen om de overige luisteraars niet te storen.)

Orgelnaspel: Fuga sopra il Magnificat (BWV 733)

Johann Sebastian Bach (1685-1750)

Gezien de titel Fuga sopra il Magnificat zou je een prominentere functie van de melodie verwachten in deze compacte orgelprelude. Maar de gregoriaanse Magnificatmelodie die Bach hier gebruikt is hardnekkig. Ze komt duidelijk uit een ander muzikaal tijdperk, dat nog gedomineerd werd door de oude kerkmodi.
We kunnen ons zelfs afvragen of dit eigenlijk wel een fuga is. Zeker is wel dat het 'sopra' in de titel letterlijk moet worden genomen. Het betekent hier 'bovenop' of zelfs 'ertussenin', in plaats van de gebruikelijke definitie van 'gebaseerd op'. Bach snijdt de melodie van het Magnificat in tweeën en beperkt zich vervolgens bewust tot uitspraken van de eerste helft. Pas op het laatste moment eindigt hij de frase in het pedaal dat plotseling in actie komt. De tweede helft van de melodie heeft namelijk een harmonische uitdaging: vijf keer dezelfde noot, waarvoor Bach een creatieve oplossing moet vinden in de bovenstemmen.
Praktisch als altijd plaatst hij een schat aan kleine motieven naast de eenvoudige melodie. Zo horen we door het hele stuk heen het terugkerende loopje uit maat 2, net als de springerige noten uit maat 3, die geïnverteerd, verlengd, gehalveerd en verdubbeld kunnen worden, enzovoort. Maar kleine motiefjes maken nog geen fuga, of in ieder geval geen echte. Hier gedragen thema's zich niet zoals het hoort, en als de fugatische trukendoos eenmaal geopend is, is het meer voor het effect dan om de regels van de kunst te volgen. En toch vallen we met open ogen voor deze 'fuga'. Niet slecht voor een jonge componist!

Heeft u ook zo genoten van deze Lessons & Carols? Blijf die mogelijk maken: er is een collecte bij de uitgang om de kosten te dekken.
Dank voor uw aanwezigheid

Na deze feestelijke ‘Festival of Lessons & Carols’ bent u nog van harte welkom om samen met het koor en de musici wat warme chocolademelk of Glühwein te drinken in de Witte Huisjes, direct achter de kerk.

Oikoumene

Protestantse Gemeente Bunnik

R.K. Parochie Paus Johannes XXIII

Geloofsgemeenschap St. Barbara Bunnik